

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 glđ., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Ali je dobro sadno drevje v jeseni saditi.

Skoraj povsod in vsako leto razgovarjajo se za sadjarstvo vneti gospodarji o tem, kedaj da je boljše sadno drevje presajati, ali že v jeseni, ali še-le na spomladi. Navadno se presaja le na spomlad in kaj malo ali celó nič v jeseni. Ako se prašamo zakaj to, reči moramo, da v prvi vrsti zaradi stare navade, v drugi pa za to, ker nekaterim gospodarjem ta stvar še ni do dobrega jasna. Da, koliko je takih gospodarjev, kateri sicer dosti sadnega drevja sade, znabiti vsako leto sadé, pa usadili niso še nikdar niti jednega debelca jeseni, ampak vselej še-le na spomlad. Kakor rečeno, stara navada je tukaj pred vsem vzrok, potem pa nepopolna jasnost o stvari sami. Istina je, da je jesenska saditev vedno boljša kakor spomladanska, ako jej niso znabiti podnebne, ali pa zemeljske ali še celó oboje razmere na-

sprotne. Podnebne razmere nasprotne so jesenski saditvi tam, kjer v zimskem času kaj malo, ali celó kar nič ne sneži, kjer je v zimskem času še celó suša mogoča. To je tu včasih v Vipavski dolini, na Krasu, v Istriji, na Goriškem. V takih krajih ne kaže na jesen sadno drevje saditi, kajti mogoče je, da-si izjemoma, da se v zimskem času posuši, ker pride morda suša, pa ni mogoče zalivati. V takih krajih škoduje kaj lahko na jesen presajenemu sadnemu drevju tudi zmrzlin ali srež, kateri po noči drevesca iz zemlje dviguje, po dnevu se pa vsled solčne toplote zopet posedajo. To se lahko pripeti vže celó v mrzlih osojnih ali severnih legah. Ali na Gorenjskem in Dolenjskem kakor tudi na Pivki se vsega tega pač ni bati, nikoli bati, in presaja se lahko sadno drevje tam in tu tudi jeseni. Rekli smo pa, da so tudi zemeljske razmere jesenskemu presajanju nasprotne. Kako je to razumeti? Tako-le: Kjer ima gospodar na mestu, na katerem misli sadno drevje zasajati, močno ilovnat svet, naj ne zasaja jeseni ampak še-le na spomlad.

PODLISTEK.

Vseh svetnikov in vernih duš dan.

Nekaj nepopisnega, nekaj čudnega je, kar se me polastuje vsako leto, ko drevje rumeneva ter zgublja svojo letno odejo, ko cvetke povešajo svoje glavice ter polagoma umirajo. Nekako tesno je pri srcu, ko vidim, kako kmetič pospravlja svoje pridelke ter hité skuša, da je umakne krutej zimi.

Kakor meni, tako se je godilo brez dvoma ljudem od nekđaj — vsaj imamo vsi eno in isto naravo; gotovo so od nekđaj bili ljudje jeseni nekako otožni. Narava jim je govorila to, kar jim je tičalo globoko v srcu. Ne žali jih toliko mreča priroda, kakor osoda človeškega roda, osoda jim dragih oseb. Ta in uni je zgubil drago osebo — očeta, mater, brata, sestro, prijatelja, — dobrotnika, ki mu je bil vse v življenju. Gledaje pojemanje v naravi si je budil živ spomin, kako je zgubil ali kako zgublja drage svojemu

srcu. — Spominjal se je svojih mrtvih vzlasti jeseni.

Po krščanstvu podučen je vedel, da je pokojnim različna osoda onstran groba: srečna ali nesrečna. Ni dvomiti, da je bil to vzrok, da je cerkev postavila spomin svojih srečnih bratov in sester — spomin vseh svetnikov — v jesen na prvi dan meseca novembra. Z radostjo ga praznuje med največjimi prazniki celega leta; in kako ne, vsaj se veseli, da so dosegli svoj namen — večno blaženstvo. Tudi naši vrli Slovenci so se od nekđaj ta dan posebno veselili. Kazali so to in še kažejo, vsaj po nekaterih krajih naše mile domovine s tem, da pekó posebni kruh v obilici, tako zvane „prešce“. Z njimi obdarujejo svojo družino, vzlasti pa v svojej dobrosrčnosti tudi uboge sobrate prosjake. Na Gorenjskem vsaj si marsikak berač nabere pred praznikom vseh svetnikov kruha — prešce, da ima hrane za nekaj mesecev. Porabijo pa tudi istinito in hinavsko siromašni to priliko tako, da si isti dan ubožci po gorenjskih kmečkih hišah kar vrata podajajo.

Na jesen napravi naj pačna vsak način jame, na spomlad naj pa še-le drevesca v nje posaja. Tako hudo ilovnat svet je namreč emokast, in z najboljšo voljo ni mogoče ž njim korenine dreves tako tesno obdati, kakor to umno ravnanje zahteva, namreč prav tesno. Ako pa jeseni jame izkoplješ, ter izkopano težko ilovico čez zimo zraven njih v kupih pustiš, razpade čez zimo tako, da je na spomlad kakor pepel rahla, in kar veselje je z njo korenine obsipati in zasipati. Čez zimo se pa tudi jame same po sebi razširijo, ker se jim stene vsled zmrzovanja močno posujejo, kar je tudi koristno. Kjer niso podnebne razmere, in kjer ni tudi svet jesenski saditvi protiven, naj se pa presaja sadno drevje, ako le čas pripušča, brezpo- gojno jeseni, kakor hitro mu listje zrumeni ali še celó odpade. To za to, ker je, kakor smo vže rekli, jesenska saditev vedno boljša memo spomladanske. Pa zakaj je boljša? Zato, ker zemlja vsled zimske snežene vlage in teže snega tako tesno korenine obdaja, da ni ob tem oziru skorej razložka, med nepresajenim in presajenim drev- escem. Reči se sme skorej, da jeseni presajena drevesca na spomlad tako čvrsto rasti pričnó, in raščó tako čvrsto nadaljujejo, kakor da bi niti ne čutili, da se je vršila z njimi tako velika sprememba. Jesen ima skorej sleherni gospodar tudi več časa s presajenjem ukvarjati se kakor pa na spomlad, ko je toliko dela, da se skorej ne vé, kje lotiti se ga, to vže celó v vinorodnih krajih.

Toraj gospodarji, ako vam je le mogoče, presajajte sadno drevje že jeseni novembra, da zna- biti še celo decembra meseca. Ker govorimo o času presajenja, spregovorimo pa še par besedi

Prašaj le slabo oblečenega moža ali ženo zadnji dan meseca oktobra: kam greš? Odgovor je. prešce brat'!

Toda vera uči: niso vsi precej srečni, ko zapusté zemljo, mnogi morajo še tamo trpeti za storjene grehe, predenj dosežejo večno blaženstvo. Kako bi mogla teh pozabiti sveta cerkev?

Radi tega je začel opat Odilo na Fran- coskem okoli leta 1000 po Kristusu obhajati precej po prazniku vseh svetnikov spomin vernih duš, ki še trpé v očistilišču čakajoč srečnih ne- bes. In vzlasti te nam še prav posebno kliče v spomin jesenski čas. Vse je žalostno povešajoč svojo glavo proti zemlji; žalosten je tudi kristijan spominjaje se svojih dražih, ki trpé, da-si ločeni od telesa.

Brez dvoma ni sveta cerkev z nikacim družim praznikom bolj vstregla natornemu čutu kakor ravno s tem, da se spominja v molitvi, v vsem svojem praznovanju pokojnih trpečih. Pa tudi res, levglej, kako ti vse uboga sveto cerkev! Bogat in ubog, učen in priprost, skorej smém reči, veren

o tem, kako da naj se presaja, da se bode delo smelo umno zvati.

Jama za sadno drevo ne more biti nikdar prevelika. Čim večja, to je širja in globokejša, tem boljša. Na vsak način naj bode pa za drevce, kakoršno iz drevesnice dobomo, na vse strani me- ter široka, ter 50 do 60 centimetrov globoka.

Ako se sadno drevje v zaledinjeni svet za- saja, stori se pač najboljšé, da se ledina (trata, važa) na jeden kupček spravi, plast iz pod ledine na drugi, najspodnejšo pa na tretji. Pri jesenski saditvi kaže se vé da, najprej vse jame skopati, potem še le s saditvijo pričeti, ne pa proti jame kopati in proti saditi. Prvo delo pri saditvi nam je, da se v središče vsake jame zabije najprej dovolj močan in dovolj dolg kol. Pozneje v rahlo zemljo zraven drevesca zataknujen kol ne podaja drevesu nikake zaslonbe, ter ga veter z drevesom vred prav lahko omaja. Glede dolgosti kolov ve- lja to-le. Kol naj sega le do krone drevesca, nik- dar pa ne v krono samo. Da koli dalje časa trpe, osmode naj se prav dobro tam, kjer neha zemlja in prične zrak, kajti ravno tam najhitrejše segnijo. Koli se namažejo na istem mestu, dokler so še vroči, lahko tudi z katranom, to njih trpež- nost še bolj poviša. Z karbolinejem kole mazati pa nikakor ni dobro, kajti skazalo se je, da kar- bolinej drevescem škoduje.

Kaj počnó lahonski Istrijani?

Bralci naših Novic so vže slišali, kako kri- vično so ravnali pri zadnjih volitvah za državni zbor, da so z goljufijo vrgli slovanskega kandi-

in neveren kristijan ti kaže ta dan, da se spo- minja svojih dražih mrtvih.

Komaj je odložila cerkev veselo belo barvo, v katerej se je radovala z izvoljenimi ter oblekla tužno črno, komaj je jela peti pretresujoči „usmi- lite se me vsaj vi prijatelji moji“, vže ti hiti vse venkaj na njivo božjo, kjer so vsejana trupla ranjkih, da čakajo vstajenja.

In tukaj glej! Razdelé se živi brez razložka stanú po grobiščih, prižigajo luči ter je postav- ljajo na bolj ali manj ozališana grobišča. Pokle- kujejo, molijo, točijo solzé, več molitve se zgodi ta dan, kakor morda prej celo leto. Gotovo je to v vicah dan slave in sreče; gotovo jih zapusti stotine in stotine kraj trpljenja in se preseli v kraj luči in veselja.

Da, dragi Slovenci, molimo te dneve za po- kojne, pa tudi držimo se trdno one vere, ki nam daje tako tolažljive pa tudi našej natori tako pri- merne nauke!

data dr. Laginjo ter pripomogli z enim glasom večine do zmage lahonskemu Vergottiniju. Reč se je naznanila državnemu zboru. Ta bi bil volitev tega moža zavrgel ter poklical v zbor Slovana g. Laginjo. Sedaj je zlezlo gospodu Lahonu sree v peta — odpovedal se je volitvi, češ, pri drugej volitvi bom morda ujel več glasov.

Nova volitev volilnih mož se je vršila zadnje dneve. Pa kako?

Tako, da bi morali Italijani sramovati se celó pred divjimi Turki, ako bi imeli kaj sramožljivosti v sebi; tako očitne krivice se ne godé nikjer na svetu.

Naši in drugi slovanski poslanci pač nikakor ne smejo molčati pri taci krivicah, marveč jim je sveta dolžnost, da se potegnejo za zatirane rojake. Storili so to. Poslanca Perič in Pfeifer sta izročila v imenu slovanskih in dalmatinskih poslancev v poslaniškej zbornici interpelacijo na ministerskega predsednika o teh silovitih volilnih dogodkih v Istriji dné 27. oktobra. Podpisali so jo razun Slovanov tudi drugi poslanci konservativnega kluba. Glasi se interpelacija tako-le:

Iz poročila legitimacijskega odseka z dné 1. junija 1891 (priloga 159.) o volitvi dr. Vergottinija, s katerim se je po enoglasnem sklepu odsekovem predlagalo, da naj se ta volitev ovrže, je razvidno, kako nezaslišane nepostavnosti so si nekatere volilne komisije dovoljevale vpričo vladnih komisarjev in deloma celó z njihovim pritrjevanjem, da so italijanskemu kandidatu pripomogli k večini enega samega glasa.

Ni ga bilo pripomočka, da bi se bil v zbornico poklical slovanski kandidat, za katerega je bila očitvidna večina volilcev, ampak ljudstvo je moralo prevzeti težave in razburjenost nove volitve.

Vladna dolžnost bi bila morala biti, za novo volitev vse potrebno preskrbeti, da bi se mogla vršiti postavno, in v ta namen pred vsem vodstvo volitve izročiti bolj zanesljivim organom, kakor so ga opravljali pri prvi volitvi.

To se pa ni zgodilo. Ko so se namreč pri spomladanski volitvi nepostavnosti vršile še le pri poslančevi volitvi sami, pričela je italijanska stranka pri novi volitvi, ki se ravnokar vrši, svoje nepostavno rovanje vže pri prvotnih volivah, da bi si zagotovila dober izid. Pri tej reči pomaga ji jako dosti čudna prikazen, da imajo premnoge občine svoje predstojništvo v mestih in da občinski predstojniki, ki v kmečkih občinah še volilne pravice nimajo, kakor n. pr. v Poreču, Miljah, Kopru itd., sestavljajo volilne imenike, čuvajo njih pregledovanje, političnim uradom pošiljajo došle pritožbe in sodelujejo pri prvotnih volivah.

Vsled tega vršé se prvotne volitve pod popolnim vplivom italijanskih dostojanstvenikov, kar

ima pa ta hud nasledek, da mestno italijansko prebivalstvo na najneverojetnejše načine nadleguje kmečke volilce. Pri zadnji volitvi storjena skušnja bi bila zahtevala, naj se prvotne volitve vršé v kakem od mesta oddaljenem kraju, ali to se ni zgodilo, pač pa so v kmečki občini pomjanski prvotne volitve predstavili na skrajno mejo jako razprostrte občine v Gažon ter na ta način volilcem jako otežili volitev, italijanskim nevolilcem iz Kopra in Buj pa olajšali prihod na volišče.

Najnovejša poročila z volilnega bojišča pri našajo ravnokar novico, da je bilo v Pomjanu dné 23. t. m. trinajst italijanskih mož izbranih z večino štirih glasov, ker so za nje glasovali ljudje, ki nimajo volilne pravice in volilce silovito strahovali na volišče došli mestni prebivalci. V Poreču, kjer ima iz Vergottinijeve volitve dobro znani okrajni glavar Eluschegg svoj sedež, vršila se je volitev dné 19. t. m. Ob dveh imeli so hrvatski volilci 213 glasov, vseh glasov pa je bilo oddanih 315. Spravili so torej poreške prebivalce na noge, kateri v tej skupini še volilne pravice nimajo, pa so se vse jedno vdeleževali volitve. Kakor se poroča, volil je tudi deček 16 let star, sedem nevolilcev pa je neki glasovalo celó trinajstkrat. Ko je bila na ta način italijanskim kandidatom zagotovljena večina dveh glasov, bila je volitev od komisije sklenjena.

Ali Italijani so spredvideli, da so jo malo predaleč zagazili, ker je bilo oddanih celó več glasov, kakor je v volilnem imeniku vpisanih volilcev; okrajni glavar Eluschegg poročal je torej cesarskemu namestništvu v Trstu, da se je komisija pri soštevanju glasov zmotila, in ga je prosil, da naj se nove volitve razpišejo za 26. dan t. m. Namen je bil dosežen, za slovenske volilce ugodna volitev je bila zabranjena in volilci prisiljeni k novi, hudi volilni borbi.

Enako se je godilo v Vrzaru.

V Miljah so se vršili veliki neredi; ob dveh popoldné je bila izvolitev hrvatskih volilnih mož zagotovljena. Ali italijanska druhal, ki je privrela v volilno sobo, je napadla Hrvate. Vladni komisar Lukeš je prigovarjal volilcem, da naj ne bodo nehvaležni in da naj volijo Italijane. Volilci, ki plačujejo do 50 gld. davka, pa niso smeli voliti. Na ta način dobili so italijanski kandidatje en glas večine.

Z ozirom na vse to podpisani torej vprašajo:

1. Ali so visoki vladi znani dogodki, ki se vršé pri dopolnilni volitvi poslanca za zahodne okraje istrske?

2. Ali hoče uničiti nepostavne prvotne volitve, kjer so se vršile, in zaukazati nove volitve ter eventualno odložiti tudi glavno volitev?

3. Ali je nje volja z vso odločnostjo ustaviti dalje nepostavnosti in izgrede pri tej volitvi?

Dunaj, 27. oktobra 1891.

Vsaka sila le nekaj časa trpi; tudi lahonska ne bode večna. Naši bratje v Istriji morajo priti do svojih pravic; njihova značajnost in možka srčnost to vže zdavnej zasluži. Zvedeli smo res ravno zadnji čas, da vkljub vsem krivicam imajo vendar oni večino.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Na **Koroškem** počno Nemčurji kolikor le mogoče, da kratijo Slovincem pravice. Zabranjujejo ali vsaj ovirajo zborovanja podružnic sv. Cirila in Metoda, dobro vedé, da ravno te odpirajo koroškim Slovincem oči. — Nekov Jakš pa je skušal v nekem spisu dokazati, da so od nekdej Nemci na Koroškem, da imena koroških krajev niso ponemčena ampak — poslovenjena. Nemškemu „učenjaku“ je dobro posvetilo katoliško politiško in gospodarsko društvo na Koroškem.

V **državnem zboru** so predlagali, naj bi se tudi v kmečkih občinah poslanci za državni zbor volili kar neposredno — ne pa kakor doslej po volilnih močeh. Kaj bode iz tega, se pač še ne more povedati, ker se čuje vzlasti, da so Poljaki zoper premembo volinega reda.

Nekateri hočejo, naj bi naši poslanci izstopili iz **Hohenwartovega** kluba ter osnovali posebni klub. — Prepričani smo, da bi to ne bilo dobro. Kaj pa dosežejo Mladičehi, da-si jih je mnogo več, kakor bi bilo naših poslancev. Nasproti je gotovo obžalovati, da so nekateri Nemci izstopili iz tega kluba — manj ko nas je, manj premoremo.

Češka razstava se je veličastno sklenila, kakor se je odlikovala ves čas, od kar je obstala. Pokazalo se je pač, da je zlata Praga res središče avstrijskih Slovanov.

Tudi **zagrebška razstava** je sklenjena. Pokazala je pač tudi lep napredek naših bratov Hrvatov.

O **istrskih razmerah** govorimo na drugem kraju.

Kaj je novega po širokem svetu?

Na **Ruskem** je grozna lakota; nad 20 milijonov ljudi trpi jako veliko pomanjkanje. Bati se je kmečkih uporov — kajti kogar lakota tare, malo pomisli, kaj je dovoljeno, kaj ne.

Govori se, da **ruska vlada** močno hujska po Balkanu zoper Bolgarijo. V Macedoniji se očitno kaže sovraštvo zoper Bolgare. Zaprli so

nekaj bolgarskih šol in cerkev. Pravijo, da je temu kriv ruski konzul.

Navduševanje za **Francijo** pojema na Ruskem od dné do dné.

Rim se je odločno potegnil za to, da morajo pruski Poljaki dobiti slovanskega ne pa nemškega škofa.

Na **Kitajskem** je buknil nekov upor zoper sedanjo vlado.

Piše se nam:

Iz Novega Mesta, 18. oktobra je bila volitev novega župana, ker se je g. dr. Poznik odpovedal. Gospodje odborniki so jednoglasno volili zopet g. notarja dr. Poznika. Tudi ni bilo družega pričakovati, ako pomislimo, koliko se je blagi gospod vže trudil za blagor našega mesta. Ali žal, gospod volitve ni sprejel. Volili so gospodje v drugič ter z večino glasov dali svoje zaupanje g. Fr. Perkotu, ki je bil izvoljen za župana. Nađejamo se, da bode novi zastop delal po vseh močeh za prospah našega mesta.

Pretečeni teden je imel mestni zastop sejo, v kateri se je rešilo nekaj važnih reči. Med drugimi se je pritrdilo predlogu slavnega c. kr. erara, da se nakupi ne le prostor ob novej cesti od pokopališča do gozda, da se nasadi drevored, ampak tudi nasip na prej Dularjevem svetu, kjer se bode napravil krasen prostorček s prelepim razgledom na mesto in okolico. K temu je bil zastop tudi pisiljen uvaževaje, da bi sicer utegnil erar ravno na tem prostoru odlagati reči, ki bi mimo gredečim nikakor ne bile po volji.

Tudi se je potrdil sklep policijskega odseka, da se ostro prepove brez vrvi preganjati živino po mestnih ulicah. Stanovanje v mestnem mlinu in mlin sam je na ponudbo v najem. Odgon se je izročil mestnim policajem vsaj — za sedaj.

Iz Cerkelj na Dolenjskem, dné 7. oktobra. Solznih oči pišem te vrstice in srce mi trepeče velike žalosti. Pa ne le meni, ampak tudi veliko drugim. Spremili smo k večnemu počitku 25. t. m. našega vse časti vrednega in ljubezni polnega gospoda župnika Martina Končnika.

Vsa fara globoko žaluje za njimi, ker bili so nam res pravi oče in dober dušni pastir. Da so bili ranjki visoko čislani, pokazal je veliki spreved, katerega se je vdeležilo ljudstvo od blizo in daleč. Da je bilo nenavadno veliko gospodov duhovnov, ni omenjati, ker bili so pokojni ljubljani pri svojih sobratih; toraj se vé, da jih tudi na zadnjem potu niso zapustili.

Bili so le malo časa pri nas; samo tri leta. Ali storili so nam veliko dobrega v cerkvi in odzunaj. Še več je bilo pa pričakovati od njih,

ker bili so jako skrbni za svojo župnijo. Želeli smo jih imeti še dolgo v svoji sredi, ali božja previdnost je drugače obrnila in odvzela nam je preblago dušo. Ker jim pa zdaj ne moremo več nikakoršne hvale skazati za njih trud, hočemo pa moliti za njih ter jim želimo: „Bog jim daj uživati večno veselje, nam pa njim enakega naslednika“. Z Bogom predragi!

Domače vesti.

(Milostljivi gospod Vrtin škof) naš rojak v Marketu v severnej Ameriki je obiskal svoj rojstveni kraj Belo Kranjsko. Pri tej priliki se je mudil tudi v Novem Mestu, kjer se je nekđaj šolal, ter imel dné 30. oktobra ob pol osmi uri dijaško mašo. — Gotovo so bili prečastitemu gospodu všeč mili domači glasovi vrlih naših gimnaziskih pevcev. Dné 1. septembra t. l. praznoval je mil. gosp. škof 25letnico duhovnega službovanja. Prihodnjič hočemo prinesiti popis te slavnosti, katero „Amerikanski Slovenec“ obširno popisuje v 7. svoji številki od 15. oktobra, kar bo naše bralce gotovo zanimalo.

(Naš rojak g. Markelj) doslej učitelj na učiteljskem izobraževališču v Kopru, je imenovan za vodja na tej šoli.

(Živinski semnji) so v Novomeškem okraji zopet dovoljeni, ker je ponehala kužna bolezen v gobci in na parkljih, izvzemši še zaprtiji podvržene kraje: Dolž in Gorenja Težka Voda v občini Šmihel-Stopiče, Drenje v občini Toplice, Ambrus in Brezov Dol v občini Ambrus, Stari Trg v občini Trebnje, ter vse občine Črmošnice, Poljane in Dvor, katere kraje parkljata živina še ne sme zapustiti. Tudi v Zatiškem sodnem in krškem političnem okraji so živinski semnji zopet dopuščeni.

(Na Grmu) se je sklenilo šolsko leto včeraj 31. oktobra. Od deželnega odbora je bil poslan kot zastopnik deželni poslanec in član deželnega odbora g. dr. Vošnjak. Vdeležilo se je javne skušnje tudi mnogo odlične gospode iz Mesta in okolice. Učenci (bilo jih je koncem leta 15) so točno odgovarjali v občno zadovoljnost. Pokazala je skušnja vnonič, kako koristna je ta šola. Da bi pač hoteli vanjo pošiljati svoje sinove premožnejši Dolenjci. Novo leto na šoli se prične 4. novembra.

(Porotne obravnave) v Novem Mestu za zadnje četrtletje se ne bodo vršile.

(„Dolenjski Sokol“) je zopet letos naprosil tukajšnje odlične gospé, da so blagovolile prevzeti samarijanski posel ta, da bodo nabirale darove za obleko in obutev za ubogo šolsko dečo. Ta posel so blage volje prevzele blagorodne gospé: Gerdešič, Guštin, Ogorentz, Pauser, Poljanec in Slanc. Dobro se še

spominjamo, kako lepo je lansko leto obdaroval 36 dečkov in deklic sv. Miklavž, toda upamo, da bode tudi letos primerno število uboge dece po sv. Miklavžu obdarovane.

(„Sokolovo“ streljanje) v gostilni g. Schwarza je letos ob četrtkih jako živahno; dobitki so vsakokrat lepi. Pričakovati je, da se tega streljanja gospodje nadalje obilno udeležujejo.

(„Dolenjsko pevsko društvo“) zapelo bode na novomeškem pokopališču na praznik vseh svetnikov popoldan ob 1/24. uri dve žalostinki v spomin svojih tam počivajočih članov.

(Slovensko gledišče) bode v nedeljo, dné 8. novembra v tukajšnji Čitalnici. Predstavljali se bode ti burki: „Eno uro doktor“ in „Krojač Fips“. Obe igri imate obilo humorja. Žalibog, da se je morala nameravana nova Borštnikova igra „Stari Ilija“ vsled obilnih zaprek odložiti za kasneji čas. Nadejati se je, da bodo tej predstavi še druge sledile in tako se razvije naše društveno življenje.

(Lepo jesen) smo imeli dosedaj, solnce je kaj dobro ogrevalo šetalce in delalce po polji, na kojem smo videli nekako obnovljeno naravo in sicer: lepo razcvetene marjetice, plavice (Kornblume) in kokalj, kateri cvete o kresu po žitu in celó dozorele jagode. Mnogo metuljev raznih barv smo še videli zadnje dni oktobra veselo frčati. Zadnje tri dni pa brije dokaj ojstra burja, ter je gotovo uničila to mlado oživljenje prirode. — Danes 31. oktobra pa smo videli prvi sneg po Gorjancih, katerega je burja nanesla. Po Mestu pa smo opazili ledene sveče po oknih in vodnjakih.

(V Trebnjem) se je pričel dné 24. oktobra sv. Misijon. Vodili so ga veleč. gg. Lazaristi iz Ljubljane.

(Bralno društvo v Kostanjevici) priredi dné 8. novembra t. l. v društvenih prostorih veselico s tombolo in petjem. K obilni udeležbi vabi vse častite ude in goste najuljudnejše, odbor.

(V Ljubljani) se je ustanovilo konservativno-obrtno društvo. Razglasilo je vže svoja od visoke c. kr. vlade potrjena pravila ter imelo dné 25. oktobra svoj prvi občni zbor. Po pravilih zlasti pa po rečeh, ki so se pri zborovanju obravnavale smemo sklepati, da bode to konservativno društvo jako koristno delovalo v povzdigo domače obrti.

(Duša spokorna“ ali „Pregovori in zgledi za dušo hrepenečo do spokornosti.“) Dušna pomoč za zdrave in bolne grešnike in pravične. Na svetlo dal Janez Zupančič, župnik. To je v drugem natisu knjiga znanega nabožnega pisatelja gospoda Zupančiča, ki je pokazal vže v svojih prejšnjih knjigah „Dušna pomoč“, „Zgledna pomoč“, „Duša popolna“ in družih, kako naj se pišejo knjige te vrste, da bode

istinito koristile. Obravnava pa knjiga v pregovorih prvem delu desetere božje zapovedi v drugem pa poglobitve grehe. Jako povzdiga knjigo to, da je prepletana z mičnimi vzgledi. Stane v „Kat. bukvarni“ v Ljubljani vezana v pol usnju 1 gld. 10 kr., v usnji 1 gld. 25 kr., z zlato obrezo 1 gld. 50 kr.

(„Drobtinice“,) 25 letnik; priredil dr. Franc Lampe so prišle ravno kar na svetlo. Hvaliti nam vrlih „Drobtinc“ pač ni treba, vsaj smo vže pri prejšnjih štirih letnikih omenili, koliko hvale vredno je, da jih je jela katoliška družba vnovič leto za letom podajati našemu narodu. Omenimo le bogato vsebino letošnje kajige. Dičijo jo štiri slike. Na čelu romarska cerkev na Trsatu, potem Sv. Alojzij star 17 let in pa Sv. Alojzij v nebeškeji slavi. Res jako primerno, ker letos smo obhajali 600 letnico na Trsatu, od kar je bila tjekaj prenesena hišica Marije Device in pa 300 letnico blažene smrti sv. Alojzija. Četrta podoba je Marijanišče v Ljubljani, kjer se vredujejo „Drobtinice“. Dalje nam podajajo „Drobtinice“, poveljene milostljivemu gospodu proštu doktorju Antonu Jarcu, zlatomašniku in predsedniku katoliške družbe itd., nadaljevanje iz knjige „Duh sv. Frančiška Saleskega“, 7. do 10. dela, potem sledijo trije življenjepisi; a) Franc Ksaveri Kramer, korar v Ljubljani; b) Janez Lesjak, župnik Kostanjeviški; c) Lovrenc Lavtižar, misionar med Indijani v Severnej Ameriki. V zabavnem delu pa je mična povest „Dobovski gospod“. Toplo priporočamo tudi letošnje „Drobtinice“. Dobe se v katoliški bukvarni v Ljubljani po 1 gld.

(Lista „Amerikanski Slovenec“,) ki izhaja v Chicagi, smo prejeli vže 7. številko. List je za naše rojake v Ameriki dobro vredovan in jako koristen — zanimiv tudi za nas v Evropi. Želimo mu najboljši prospeh. Stane za Evropo tri dolarje na leto.

(O „General Karte von Krain“) smo zadnjič poročali, da je v tehničnem oziru natančna, pa tudi dostavili, da nikakor ne moremo hvaliti pravopisa, — ta je res grozen in vse graje vredno. S tem smo menda vstregli onemu gospodu, ki zahteva, naj prekličemo svoje priporočilo.

 Današnjemu listu je priloženo naznamilo nove knjige „Od pluga do krone“.

Razne vesti.

* (Naš presvitli cesar) so podarili prebivalcem otokov Brač in Hvar v dalmatinskem morju, ki so bili po viharju oškodovani, 9000 goldinarjev.

* (Nadvojvodinja Margareta) je na Dunaju jako nevarno bolna.

* (V Belgradu) je bila neka menažerija. Kakor se to nespametno večkrat zgodi, je bilo tudi tukaj:

Krotitelj živali je šel v kletko med tigre. Ti pa so planili nanj ter ga raztrgali. Bilo je to 18. oktobra.

* (Kako v Ameriki mesta rastejo?) Leta 1893 bo svetovna razstava v mestu Čikago v Ameriki. — Pred šestdesetimi leti so prebivale na tem kraju tri družine v kočah, sedaj šteje mesto prebivalcev milijon in dvestopetdeset tisoč. Neznatne kočje pred 60 leti so se sedaj umaknile velikanskim hišam z deset, dvanajst, šestnajst, celo dvajset nadstropji. Neka hiša je tako velika, da je bilo nedavno v isti ob enem času zbranih dvajset tisoč ljudij, torej dve tretjini ljubljanskih prebivalcev. Časnikov v tem mestu izhaja 531. — Res čudovit napredek v 60 letih.

* (Najstarejši učitelj.) V Švici nahaja se učitelj, kateri podučuje vže 71 let. Skoro vsi prebivalci istega okraja se ne spominjajo, da bi jih kedo drugi podučeval.

* (Dvakrat rž žel v enem letu) je neki kmetovalec v Neutri na Ogrskem. Zgodilo se je namreč, da je pri prvi žetvi se raztreslo več rži na njivi, katera je skalila in tudi vsed gorkega vremena dozorela. Bilo jo je pol mernika, ter jo je kmetovalec na trg prinesel.

* (Kolera v Damasku v mali Aziji) zelo razsaja; umrlo je že nad 50 ljudi. Avstrijski parobrodi ne obiskujejo zaradi te bolezni Damask, kjer so podvrženi kvarenteni (ali v preiskavo), da nikdo boleznici ne zanese.

Zapisnik

onih naših rojakov v Ameriki, ki so darovali za cerkev Matere Božje v Kloštru fare Podzemeljske.

Nabral Matija Urih iz Gribelj hiš. števec 51:

Iz Gribelj: Milek Matija h. št. 22. 12 gld.; Križan Ivan h. št. 68 12 gld.; Pezdire Matija h. št. 50 5 gld.; Požek Nikolaj h. št. 61 5 gld.; Požek Ivan h. št. 58 2 gld. 40 kr.; Požek Jure h. št. 28 2 gld. 40 kr.; Jakovčič Matija h. št. 13 2 gld. 40 kr.; Zelko Nikolaj h. št. 60 2 gld. 40 kr.; Križan Matija h. št. 35 5 gld.; Sime Nikolaj h. št. 55 5 gld.; Jakovčič Matija h. št. 67 3 gld.; Husič Katarina h. št. 37 2 gld. 50 kr.; Urih Nikolaj h. št. 51 12 gld.; Urih Matija h. št. 51 18 gld. 10 kr. — Iz Viničke fare: Lukanič Jure iz Podklanca 2 gld. 40 kr.; Radmanič Jožef iz Podklanca 2 gld. 40 kr.; Šneler Ivan iz Dramlja 1 gld. 20 kr.; Špehar Jure iz Gor. Suhorja 2 gld. 50 kr. Iz Vrha: Kobe Matěj iz Vrha 2 gld. 40 kr.; Šneler Ivan iz Gorice 2 gld. 40 kr.; Lukanič Ivan iz Drage 1 gld. 20 kr.; Kobe Peter iz Vrha 2 gld. 50 kr.; Kobetič Miha iz Gorice 2 gld. 40 kr.; Kobe Mihael iz Vrha 1 gld. 20 kr.; Lukanič Jožef iz Drage 2 gld. 40 kr. — Iz Semiča: Plut Janez iz Cerovca 5 gld.; Vrščaj Janez iz Verčice 2 gld. 40 kr.; Malenšek Štefan iz Gradnika 5 gld.; Bezek Matija iz Kašče 5 gld.; Mautec iz Sodnji Vrha 2 gld. 50 kr.; Mautec Barbara iz Vrha 2 gld. 50 kr. — Iz Suhorja pri Metliki: Težak Matija iz hrasta 5 gld.; Ambrožič Franc iz Bereče Vasi 5 gld.; Golobič Jožef 2 gld. 40 kr.; Bajuk Janez iz Leše 2 gld. 40 kr.; Sodja Jožef iz Mačkovca 2 gld. 40 kr.; Brajkovec Martin iz Gor. Suhorja 2 gld. 40 kr.; Stepan Jure iz Ravnac 1 gld. 30 kr.; Simonič Jožef iz Jugorja 2 gld. 40 kr. — Iz Hinj pri Žužemberku: Šinkovec J. iz Lopate 2 gld. 4 kr.; Šustersič M. iz Hinj 2 gld. 40 kr.; Škufca Matija iz Retij 2 gld. 40 kr.; Škufca Marjeta iz Retij 3 gld. 60 kr.; Vidmar Anton iz Retij 2 gld. 40 kr.; Papež Jožef iz Lopate 2 gld. 40 kr.; Boldar Franc iz Lopate 2 gld. 40 kr.; Turk Martin iz Retij 5 gld. — Iz fare Ambruž; Gregorec Janez iz Primče Vasi 4 gld. 80 kr.; Perko Jožef iz Primče Vasi 4 gld. 80 kr. — Iz Lokovega Dola: Barkovič Ivan iz Klanca 2 gld. 50 kr.; Ribič Jožef iz Zavumol 2 gld. 40 kr.; Gumola Janez iz Slovaka 5 gld.; Horanski Rudolf iz Slovaka 2 gld. 40 kr.; Agnič Janez iz Kočevja 2 gld. 40 kr.; Felko Franc iz Hotič 2 gld. 50 kr.; Sovan Jožef iz Ojstre 2 gld. 50 kr. — Mihelič Martin iz Prelesja, fare Stari Trg pri Poljanah 2 gld. 40 kr.; Pavlakovič Jožef iz Vikove Gorice, fare Prelesje 2 gld. 40 kr.; Standaher Andrej iz Vumol, fare Plementaš 2 gld. 40 kr.; Starašinič Jure iz Krasinca 2 gld. 40 kr.; Straus Martin iz Giršič 2 gld. 40 kr.; Špehar Nikolaj iz Bedenja, fare Adlešič 12 gld.; Špehar Matija iz Bedenja, fare Adlešič 2 gld. 40 kr.; Cvitkovič Nikolaj iz Trebuč, fare Adlešič 2 gld. 40 kr. — Iz Viničev

Malešič Jure iz Vinice 2 gld. 50 kr.; Kajm Matija iz Vinice 2 gld. 50 kr.; Vbanovič Janez iz Vinice 2 gld. 40 kr.; Šutej Jure iz Kovačjega Gradu 1 gld. 20 kr.; Mihelič Ivan iz Gor. Suhorja 2 gld. 40 kr. — Skupaj 250 gld.

Listnica uredništva.

Gosp. J. Z. v Ameriki. Hvala. Priobčimo prihodnjic. —
Gosp. J. S. v C. Prihodnjic.

Loterijske srečke.

Trst	17. oktobra	37	87	58	47	42
Gradec	24. „	3	37	23	50	44

Št. 647

Razglas!

V splošno znanje, da je letošnji Miklavžev somenj v Metliki na 15. decembra prestavljen.

Metlika, dné 18. oktobra 1891.

(212-1)

Salkoker, župan.

Okrajna bolnišna blagajna

v Novem Mestu (217)

preselila se je

v Kobetovo hišo št. 104, I. nadstropje.

Rudolf Smola

otvoril je delalnico za mizarstvo v lastni hiši ob veliki cesti poleg Grma in se priporoča slavnemu občinstvu za cenjena naročila pri stavbah, kakor tudi za hišno opravo. (218-1)

Saccharin (Zuckerextrakt),

rečeno sladkorni izvleček, priporočuje g. Franc Kramer, trgovec z mešanim blagom v Radečah pri Zidanem Mostu. Omenjeno je beli prah, kateri v najmanjšem delu posladka čašo kave ali čaja. Dobi se v zavitkih po 50 kr. Priporočuje se tudi gostilničarjem. (219-1)

Stanovanje.

Lepo stanovanje na glavnem trgu v Novem Mestu v prvem nadstropji h. št. 75 se s 1. februarjem odda. Obstoji iz štirih sob, kuhinje, kuhinske shrambe, drvarnice, kleti, kašče. — Pogoje oddaje pové lastnik hiše, stanujoč na Grmu. (206-2)

Vredništvo „Dol. Novic“ pové, kje se prodá

„Brockhaus Lexikon“,

nov natis z originalnimi platnicami.

„Wolfov Slovar“.

Schlosser's Weltgeschichte“,

vezana.

(215-1)

Mestni mlin

(209-1)

in stanovanje v prvem nadstropji mestnega mlina se daje v najem. Več se izve v občinski pisarni Navomeški.

Mlin v najem.

V Praprečah poleg Žužemberga bo v sredo, dné 2. decembra ob 9. uri zjutraj javna dražba najemnine ondotnega knez Auerspergovoga mlina, kateri ima pet tečajev in stopo, ter vedno dovolj vode. Kdor se hoče dražbe udeležiti, naj pride imenovani čas v knezov mlin v Prapreče, ter tam vloži 80 gld. varščine. Izklicna cena je 315 gld. Več se izve pri grajskem oskrbniku v Soteski, pošta Dvor pri Žužembergu. (213-1)

Knez Auerspergovi logarski urad v Soteski, pošta Dvor pri Žužemberku prodaja rabljene, pa dobro ohranjene vinske sode, vinske kadí, in različno kletarsko posodo. (214-4)

Trgovski pomočnik, (specerist)

zmožen slovenskega in nemškega jezika, išče službe. Pismene ponudbe sprejme vredništvo „Dol. Novic“.

Sadno drevje.

V deželni kmetiški šoli na Grmu, oddajala se bodo meseca novembra, marelična, ringlotna, ter breškvina, nizko požlahtana drevesca, in pa visoko debelate jablane, hruške, orehi. — Cena marele, ringlotov, breškev je 20 kr. komad, isto tako orehov, jablan in hrušk pa 25 kr (205-2)

Več vedrov jako dobrega

brinovca

je naprodaj na debelo pa tudi na bokale pri Ivanl Blatnik po domače „Johanci“ na Težki vodi št. 21. fara Stopiče. (210)

Hiša št. 14 v Toplicah

z vsem posestvom vred se takoj dá v najem, ali se tudi prodá. Več se izve ravno tam. (193-3)

(297-1)

Mlin se odda

takoj v najem v prav lepem kraju, blizo farne cerkve iz okrajne ceste, z dvema tečajema in stopami, drugim gospodarskim poslopjem, sadnim vrtom in drugim. — Mlinar, ki ima krepkega očeta, brata, ali sina, prislaži si lahko vsak mesec še 6 gld. Več o tem se izve na pošti na Bučki pri Krškem.

Hiša na prodaj!

Pepina Turk v Rudolfovem hiš. št. 18, prodaja iz proste roke hišo s tremi sobami, kuhinjo, vrtom in hosto. Kupna cena vsega je 1200 goldinarjev. (216-1)

V najem se odda

konjski hlev in lep volik magacio, pripraven za delalnico v Skabernetovi hiši. Več se izve ravno tam.

Štev. 14631.

Razglas.

Zastran navadnega nabora vojakov leta 1892 se sledeče naznanja:

1. Vsi v krajni občini Rudolfovo bivajoči, v letih 1871, 1870 in 1869 rojeni mladenči morajo se zaradi zaznamovanja meseca novembra tega leta pri občinskem uradu v Rudolfovem zglasiti.

2. Ptuji podvrženci vojaščine naj prinesejo k zglasitvi zaznamovanju pismene spričala njune starosti in domovinske pravice.

3. Časno nenavzoče ali pa bolne podvržence smejo naznaniti stariši, jerobi ali drugi pooblastenci.

4. Taisti, kateri zahtevajo kako ugodnost ali olajšanje po §§ 31, 32, 33 in 34, brambene postave, naj v teku meseca januarja ali pa februarja leta 1892, vložijo pri podpisanelem c. kr. okrajnem glavarstvu potrebne spričala, namreč rodbinski spisek, posestno polo ali zemljiški spisek, pismene potrdbes itd. Imevši rodbinske liste in posestne pole morajo na novo potrjene biti od dotičnega župnijskega urada oziroma c. kr. davkarskega urada.

5. Taisti, kateri hočejo dovoljenje dobiti, da bi se v drugem kakor v domačem nabornim okraju za vojaščino stavili, morajo prošnjo pri zglasitvi dotičnemu občinskemu uradu predložiti.

6. Nepazljivost o dolžnosti zglasitve, neznanost tega opomina ne razdolži. Vsaki naboru podvržen, kateri bi zglasitev opustil, brez da bi po nezmagljivih ovirah zadržan bil, stori prestop zapovedi ter zapade denarni kazni od 5 do 100 goldinarjev ali pa od enega do dvajset dni zadora.

C. kr. okrajno glavarstvo v Rudolfovem,
dné 1. oktobra 1891.

(199-2)

Na prodaj.

Živinorejcem in poljedelcem se priporočajo: slama-reznice, repo-reznice, stroji za koruzo ružiti in drugi stroji iz najbolj slovečih tovarnic po najnižji ceni pri g. Ludviku Smoletu, trgovcu v Sevnici na Spodnjem Štajerskem. — Pri njem se tudi dobi vsako vrstno železninsko, špecerijsko blago, usnje itd. po najnižji ceni; on tudi kupuje po najboljši ceni vse deželne pridelke.

GOSTILNA

v hiši št. 75 na glavnem trgu, v Novem Mestu se odda s 1. jan. ali pa tudi s 15. junijem 1892 v najem. Več pové A. Rajec urar v Novem Mestu. (201-2)

Viseča pratika

za leto 1892,

slovenska in nemška, je izšla v tiskarni Jan. Krajca v Novem Mestu. — Cena 25 kr.

Ravno tam dobiva se tudi

mala in velika pratika.

Odgovorni urednik, izdajatelj in založnik J. Krajec.

Štev. 1553.

Razglas**prostovoljne prodaje posestva in barem blaga.**

A. Dne 6. novembra 1891 dopoldne ob 9. uri vršila se bode prostovoljna prodaja sledečih v zapuščino gospé Jožele Skaberne spadajočih posestev in oziroma posameznih k njim spadajočih zemljišč in poslopij:

- I. vložna št. 439 in 441 kat. obč. Rudolfovo stavšče vrt — pašnik — cenjeno . . . 100 gld.
- II. vložna št. 440 kat. obč. Rudolfovo njiva. parc. 527/1, 3, 4, 5, 6, cenjena na 350 gld., 150 gld., 230 gld., 200 gld., 100 gld.
- III. vlož. št. 442 kat. obč. Rudolfovo travnik 2200 gld.
- IV. vlož. št. 443 kat. obč. Rudolfovo njiva parc. št. 535/2, 3, 4, cenjena na 120 gld., 170 gld., 160 gld. —
- V. vlož. št. 444 kat. obč. Rudolfovo njiva 160 gld.
- VI. vlož. št. 445 in 437 kat. obč. Rudolfovo njiva z gospodarskim poslopijem . . . . . 1200 gld.
- VII. vlož. št. 446 kat. obč. Rudolfovo pôd 500 gld.
- VIII. vlož. št. 447 kat. obč. Rudolfovo njiva 300 gld.
- IX. vlož. št. 448 kat. obč. Rudolfovo mlin na Krki z 7 kamni, 5 minut od mesta . . . . 4500 gld.
- X. vlož. št. 443 kat. obč. Podturn — gozdne parc. 4372/250—251 . . . . . 120 gld. in 130 gld.
- XI. vlož. št. 444 kat. obč. Podturn gozdne parc. 1581 in 1887 . . . . . 70 gld. in 90 gld.

Prodaja zemljišč I—IX vršila se bode na licu mesta, X—XI pa v pisarni c. kr. not. dr. Poznika v Rudolfovem; — kupnina posestev pod št. X in XI se ima takoj plačati; pod št. I—IX pa četrt takoj, ostalo pa v teku pol leta po potrjeni prodaji. — Dražbeni pogoji, zemlje-knjižni izpiski in posestne pole se ushajajo na pregledovanje v pisarni g. dr. Poznika v Rudolfovem.

B. Dne 9. novembra 1891 ob 9. uri v hiši št. 226 v Rudolfovem se bode vršila prosta prodaja v isto zapuščino spadajočega raznega hišnega in gospodarskega blaga proti takojšnjem odplačilu kupnine.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem,
dné 27. oktobra 1891. (208)

(200-2)

Na prodaj.

30 veder dčbrega starega vina (l. 1890), 30 veder novega vina (l. 1891), in suhe hrastove dile, razne dolgosti in debelosti ima naprodaj

Janez Dular

v Cegelnici pri Novem Mestu.

Dve novi cerkveni uri.

Prva za zvonove do 10 stotov velja 200 do 250 gld. — Druga za zvonove od 20 do 30 stotov stane 300 do 350 gld. Delo je dobro in jamčim za deset let.

(194-3) **Janez Brunskole,**
urar na Vrčicah št. 18, pošta Semlč.

Novomesto. — Natianil J. Krajec.